

Selvitys tilakeskuksen, tilaajapalveluiden, sivistystoimen ja kouluterveydenhuollon välisestä yhteistyöstä sisäilma-asioissa

VD/2310/00.04
KN/PW/ET/VU/PP/UL/JB

Talousarvion 2015 tilakeskuksen tulosalueen palvelujen kehittämistä koskevan kohdan mukaan tilakeskusta on pyydetty toimittamaan kaupunginhallitukselle selvitys siitä miten sivistystoimen, tilakeskuksen ja kouluterveydenhuollon yhteistyö sisäilma-asioissa käytännössä järjestetään. Kaupunkitasoisessa sisäympäristöasioiden ohjausryhmässä on sovittu, että vastaus valmistellaan kaikkien ohjausryhmään kuuluvien osapuolten kanssa yhdessä, koska sisäilma-asioiden käsittelyyn osallistuu myös em. tahojen lisäksi mm. työterveys, työsuojelu, ympäristökeskus sekä tilaajapalvelut sekä puhtauden palveluntuottaja (myöh. puhtauspalveluntuottaja).

Pääperiaatteet toimintamallista sisäilma-asioissa on kuvattu sisäilma-asioiden ohjausryhmän tuottamassa julkaisussa "Vantaan kaupungin menettelytavat sisäympäristöasioissa". Tämä toimintamalli löytyy Avaimesta ja vantaa.fi-sivustolta. Sisäympäristöongelmat ovat luonteeltaan usein monisyisiä ja niiden käsittely ja ratkaisu vaativat monen ammattiryhmän osaamista ja työpanosta. Yhteistyö edellyttää etukäteen sovittuja toimintatapoja, joita kyseisessä julkaisussa on kuvattu.

Toimintatavat on Vantaalla jaoteltu kolmelle tasolle ongelman vakavuuden perusteella: normaali kiinteistöhoito, yleinen toimintatapa ongelmatilanteissa ja toiminta erityisissä ongelma-tilanteissa.

Normaali kiinteistöhoito

Tilakeskus huolehtii ja vastaa Vantaan kaupungin kiinteistönpidosta, toimii kiinteistöjen teknisenä asiantuntijana ja antaa ohjeita työpaikoille kiinteistöjen käytöstä. Tilakeskuksen tehtävänä on yhdessä kiinteistöhoitajan palveluntuottajien kanssa seurata kiinteistön kuntoa ja olosuhteita. Säännölliseen kiinteistöhoitoon kuuluu tavanomaisten huoltotoimien lisäksi kiinteistön tarkastuskierrokset, joiden avulla saadaan tietoa mahdollisista kunnossapito- ja korjaustarpeista. Pienemmät puutteet korjataan palveluntuottajan toimesta ns. ennakoimattomana kunnossapitotyönä ja suuremmista korjaustarpeista ilmoitetaan tilakeskukseen, missä korjaustyöt sovitaan korjaustyöohjelmiin toteutettavaksi määrärahojen puitteissa erikseen sovittuna ajankohtana.

Mikäli tämän kiinteistöhoitajan seurannan lisäksi tilojen käyttäjät havaitsevat puutteita tai epäkohtia rakennuksessa tai tilojen olosuhteissa, on heillä mahdollisuus kohteen esimiehen välityksellä tehdä ns. vikailmoitus kiinteistöhoitoon sähköisen huoltokirjajärjestelmän TehoWeb:n avulla. Kiinteistöhoitajasta vastaava taho tarkistaa tilanteen ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Usein tilanne korjaantuu huolto- tai säätötoimenpiteenä tai akuuttina vikakorjauksena. Tyypillisesti ongelma voi ratketa esim. korjaamalla ilmanvaihtokoneeseen tullut tekninen vika, jonka takia ilmanvaihto ei ole toiminut suunnitellusti.

Tässä vaiheessa sivistystoimella tai kouluterveydenhuollolla ei useinkaan ole roolia asian käsittelyssä tai ongelman ratkaisussa.

Yleinen toimintatapa ongelmatilanteessa

Valitettavasti ongelma ei aina ratkea normaalin kiinteistöhoitajan keinoin. Sisäympäristöön liittyvästä epäkohdasta (esim. vesivuodot, kosteusvauriojäljet, hajut tai tunkkaisuus, työperäinen oireilu) tiedotetaan kohteen esimiehelle, joka huolehtii keskitetysti yhteydenotosta tilakeskukseen. Yhteiset menettelytavat ja ohjeistus sekä työsuojelun toimintamallikortti löytyvät Avaimesta sisäilmasivulta.

Puhtaustason epäkohdasta asiakkaan nimeämä yhdyshenkilö antaa välitöntä palautetta puhtauden palveluntuottajan nimeämälle yhdyshenkilölle. Toistuvasta tai suuresta puutteesta johtuva reklamaatio toimitetaan sähköpostilla sekä tilaajapalveluille että ko. kohteen puhtauspalveluntuottajalle. Tavoitteena on, että reklamaatio kirjataan tulevaisuudessa kiinteistönhallintajärjestelmään.

Työsuojelun toimintamallin mukaan työntekijää neuvotaan ilmoittamaan työympäristössä havaitsemistaan puutteista esimiehelleen, välitöntä reagoitua vaativista vesivuodoista ja kosteusvaurioista viivyttämättä. Työperäiseksi epäilyksiä oireilusta on ilmoitettava esimiehelle ja lisäksi kehoitetaan kääntymään työterveyshuollon puoleen.

Esimies työnantajan edustajana vastaa työn ja työympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta työssä. Jos työntekijä ilmoittaa esimiehelle epäilyistä sisäilmaongelmista, esimies huolehtii yhteydenotosta tilakeskukseen. Jos työntekijöiden oireilun epäillään olevan työperäistä, esimies on yhteydessä työterveyshuoltoon ja kehottaa osaltaan oireilevia työntekijöitä kääntymään työterveyshuollon puoleen. Esimiehen vastuulla on tiedottaa työpaikalla sisäympäristöasioiden selvitystöistä ja jatkotoimenpiteistä tilakeskukselta saamiensa tietojen mukaisesti.

Nykyisissä menettelytapaohjeissa ei ole erikseen ohjeita muille tilojen käyttäjille, mutta edellä kuvattua mallia on sovellettavissa tässä tapauksessa seuraavasti. Kouluissa oppilaiden tai heidän huoltajiensa kouluympäristöön liittyvistä havainnoista tulee ilmoittaa koulun rehtorille, joka on edelleen yhteydessä tilakeskukseen. Jos oppilaiden oireilun epäillään liittyvän koulutiloihin, rehtori on yhteydessä kouluterveydenhuoltoon ja kehottaa myös oireilevia oppilaita ja heidän huoltajiaan kääntymään kouluterveydenhuollon puoleen. Esimiehen vastuulla on myös tässä tapauksessa tiedottaa oppilaille ja heidän huoltajilleen sisäympäristöasioiden selvitystöistä ja jatkotoimenpiteistä tilakeskukselta saamiensa tietojen mukaisesti.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on seurannut ja seuraa edelleenkin tehtävänsä mukaisesti oppilaiden terveydentilaa säännöllisin terveystarkastuksin ja tarvittaessa lisäkäynnin ongelmien ilmetessä. Mahdollinen sisäilmaoireilu kuuluu seurattaviin asioihin kaikissa tarkastuksissa. Kouluterveydenhoitajat tapaavat kaikki oppilaat vuosittain ja laajat terveystarkastukset, joihin osallistuvat myös vanhemmat toteutetaan 1., 5. ja 8. luokan oppilaille. Kouluterveydenhoitaja on myös tavattavissa päivittäin ilman ajanvarausta. Kouluterveydenhuollon henkilöstön tehtävänä on oppilaiden terveyden edistäminen ja varsinainen sairaanhoito tapahtuu terveysasemilla tai erikoissairaanhoidossa. Kouluterveydenhoitajat ja lääkärit tekevät oman osaamisensa ja perustehtävänsä puitteissa hyvää yhteistyötä eri toimijoiden kanssa epäiltyjen sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi kouluyhteisöissä.

Niissä kouluissa, joissa koulu- tai opiskeluterveydenhuollon tietoon on tullut epäily mahdollisesta sisäilmaongelmasta tai siitä nousseesta huolesta, kouluterveydenhuollossa aloitetaan normaalin menettelyn mukaisesti oireseuranta. Koulun rehtoria on pyydetty informoimaan vanhempia ottamaan yhteyttä kouluterveydenhoitajaan, jos he epäilevät lapsellaan olevan mahdollisesti sisäilmaan liittyviä oireita. Kouluterveydenhoitajat on koulutettu tähän aihepiiriin, ja he kirjaavat vanhempien ilmoittamat oireet sovitulla tavalla. Kun kouluterveydenhuollon tietoon tulee epäily mahdollisesta sisäilmaongelmasta koululla,

- kouluterveydenhoitaja kirjaa vanhempien yhteydenotot ja ilmoitetut oireet potilastietojärjestelmään lapsen hoidon toteuttamista varten
- oppilaalle ja hänen vanhemmilleen varataan heidän niin halutessaan aika kouluterveydenhuoltoon
- oireilevat oppilaat ohjataan terveyspalvelujen piiriin
- terveydenhoitajat kirjaavat ilmoitetut oireilut myös erikseen oppilas- ja luokkakohtaisesti oireseurantaa varten
- oireseurannan tuloksia analysoidaan ja ne raportoidaan sovitusti rehtorille sekä muille sisäilmaongelman ratkaisuun osallistuville tahoille.

Kouluterveydenhuollon lakisääteisiin tehtäviin sisältyy yksilökohtaisen terveyden edistämisen lisäksi myös kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Terveyspalveluiden mukaan kouluterveydenhuollon tehtävänä on kouluyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden seuranta ja arviointi yhdessä sivistystoimen, ympäristöterveydenhuollon, työsuojelun sekä henkilöstön työterveyshuollon kanssa (mm. VnA 338/2011 § 12). Vantaalla tämä toteutetaan opiskeluympäristön arviointina, joka tehdään samanaikaisesti työntekijöiden lakisääteisen työolojen arvioinnin kanssa. Opiskeluympäristön arvioinnit toteutettiin syksyllä 2014 kaikissa oppilaitoksissa. Opiskeluympäristön / työolojen arvioinnissa kiinnitetään tarvittaessa huomiota myös sisäilma-asioihin ja konsultaatioapua voidaan pyytää eri toimijoilta. Opiskeluympäristön arviointiin osallistuu myös oppilaiden vanhempien edustus. Jatkossa opiskeluympäristön arvioinnit toteutetaan joka toinen vuosi ja korjaustoimenpiteiden toteutumista seurataan vähintään vuosittain. Tämä uusi toimintatapa tulee edelleen kehittämään yhteistyötä eri toimijoiden kesken sekä yhdenmukaistamaan tiedonkeruuta kouluyhteisöjen hyvinvointiin liittyvistä asioista.

Toiminta erityisissä ongelmatilanteissa

Mikäli ongelma ei ratkea tai se pitkittyy, kohteeseen voidaan perustaa moniammatillinen sisäilmaryhmä sivistystoimen esimiehen ja toimialan edustajan, työsuojeluvastaavan ja tilakeskuksen edustajan yhteisellä päätöksellä. Sisäilmaryhmässä ovat edustettuina kiinteistön omistajan, kiinteistöhuollon, työsuojelun, työterveyshuollon, tilojen käyttäjien sekä tarvittaessa tilaajapalvelujen, puhtauspalveluntuottajan ja ympäristökeskuksen edustajat. Sisäilmaryhmä vastaa tällöin jatkossa koko prosessista ja päättää mm. viestinnästä.

Eri osapuolten raportointi tapahtuu kohdetasolla pääasiassa sisäilmaryhmän kokouksissa. Kohdekohtainen sisäilmatyöryhmä hyödyntää kaiken saatavilla olevan tiedon ml. kouluterveydenhuollon oireseurannan tiedot, suunnitelluissa ja koordinoituissa ongelman ratkaisuun liittyvää toimintaa.

Toimintamallin kehittäminen

Kouluja koskevissa sisäilmaongelmatilanteissa yhteistyö tilakeskuksen, tilaajapalveluiden ja sivistystoimen kesken on ensiarvoisen tärkeää. Tämä yhteistyömalli on ollut käytössä jo vuosia. Lisäksi pidetään yhteistyöpalavereja työterveyshuollon, työsuojelun, sivistystoimen työhyvinvointiasiantuntijoiden, tilakeskuksen sisäympäristöasiantuntijan ja tilaajapalveluiden/ puhtauspalveluntuottajien kesken. Näissä palavereissa käsitellään ja päivitetään tietoa ajankohtaisista sisäilmakohteista. Sisäympäristöasioiden ohjausryhmä on linjannut, että vanhempainyhdistysten kanssa järjestetään erillisiä tapaamisia tarpeen mukaan.

Jotta toimintamallit olisivat tiedossa myös kaupungin henkilöstön keskuudessa, kaupunki on järjestänyt kolme kertaa sisäilmaseminaarin. Seminaarit on suunnattu erityisesti esimiehille ja tarkoituksena on ollut mm. selvittää sisäilma-asioiden käsittelyprosessia kaupungissa.

Vantaan kaupungin menettelytapaohjeet sisäympäristöasioissa kaipaa tietyiltä osin tarkennuksia. Toimintamalliohjeeseen päivitetään työterveys- ja kouluterveydenhuollon sekä tilaajapalveluiden ja puhtauspalveluntuottajien roolit ja toimintamallit tässä selvityksessä esitetyn mukaisesti. Lisäksi vanhempainyhdistysten roolia tulee selkeyttää ja osallistaminen sisäilmaongelmien käsittelyyn tulee linjata ohjeeseen. Edelleen tiedonhallinta sisäympäristöasioissa on parannettava ja viestintää nopeutettava. Nykyisillä järjestelmillä ja sisäilma-asioita hoitavalla henkilöstöllä tiedon kerääminen ja muokkaaminen eri tarpeisiin erityisesti tilojen käyttäjiä varten vie liikaa aikaa. Tätä varten tulee kehittää uudenlaisia tehokkaampia tapoja nykyaikaisia tietojärjestelmiä hyödyntäen.

Kaupunginhallitus 23.3.2015 § 47

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi selvitys tilakeskuksen, tilaajapalveluiden, sivistystoimen ja kouluterveydenhuollon välisestä yhteistyöstä sisäilma-asioissa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: kaupunginkanslia

Muutoksenhakuohje: 7.4 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, puh. 040 749 2592, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi